

Mínění dovolatelů, že by žalovaná spořitelna měla dvojí zaplacení, kdyby žalobcové jí nezaplatili ještě jednou, jest potud neduvodné, že ve skutečnosti jí dosud nezaplatili ničeho a tedy, jestliže v budoucnosti jí zaplatí její pohledávku, nebude zaplaceno ještě jednou a nebude tedy žalovaná spořitelna mítí zaplacení dvojí, nýbrž bude jí zaplaceno jen jednou a bude to zaplacení první a jediné. Na důvodu, proč žalovaná spořitelna neuznala placení Vídeňskou poštovní spořitelnou, nezáleží, stačí, že nebyla povinna, placení toto uznati, a že ho skutečně neuznala.

Čís. 1975.

K pojmu fixního obchodu.

I, jde-li o obchod, lze ujednanou pokutu zmírniti.

(Rozh. ze dne 7. listopadu 1922, Rv I 351/22.)

Žalobce koupil od žalovaného 1000 párů bagančat. Lhůta dodací byla určena tak, že mělo po 250 párech býti dodáno v roce 1920, 15. září, 15. října, 15. listopadu a koncem listopadu bez dodatečné lhůty ku plnění. Pro případ, že by zboží nedodal, zavázal se žalovaný zaplatiti 15 Kč za 1 pár »hotově na požádání jako odškodné«. Ježto žalovaný v umluvených lhůtách nedodal, domáhal se žalobce zaplacení odškodného. Žalobě bylo vyhověno soudy v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Dovolání. opírající se o duvod § 503 čís. 4 c. ř. s., není opodstatněno. Rozhodnutí tohoto sporu závisí na tom, jak bude zodpověděna otázka: 1. jde-li o fixní obchod dle čl. 357 obch. zák., čili nic, a 2. v případě kladném, platí-li tu přísné ustanovení čl. 284 obch. zák. o ujednané pokutě. A d 1. Čl. 357 obch. zák. vztahuje se na ony dodávací obchody, při nichž jest dodání podmíněno přesně a pevně určenou dobou nebo lhůtou. Fixními obchody jsou pak jen ty, u nichž z doslovu smlouvy nebo z okolností případu lze souditi na úmysl a vůli stran, aby určení času bylo podstatnou součástí dodávací smlouvy v ten způsob, že pozdější dodání, než v ujednanou dobu, nesmí býti ani požadováno, ani plněno. Nutno tedy především vyšetřiti podle čl. 278 obch. zák., zda lze tento úmysl a tuto vůli stran v tomto případě předpokládati. Jest nesporno, že strany ujednaly trhovou smlouvu o dodání 1000 kusů mužských bagančat z hnědé štípenky mezi jinými za té podmínky, že mají býti dodány po 250 kusech v určených lhůtách dnem 15. září, 15. října, 15. listopadu a koncem listopadu 1920 bez udělení dodatečné lhůty s tím, že jest žalovaný v případě, že by zboží v určené lhůtě nebo z jakéhokoli jiného důvodu, ať následkem vzestupu cen materiálů, nebo nedostatku pracovních sil, nemohl dodati, povinen hotově zaplatiti bez námitek, a ihned na požádání jako odškodné 15 Kč za pár. Uváží-li se toto ustanovení smlouvy, nutno dojíti k závěru, že tu byl umluven fixní obchod podle čl. 357 obch. zák. Vždyť jsou tu lhůty dodací určeny pevným dnem s vyloučením dodatečné lhůty a současně ustanoveno, že za jeden každý nedodaný pár bagančat nutno platiti odškodné. Nelze tu se zřetelem na čl. 278 obch. zák. nikterak

usuzovati, že mohlo se i později žádati, když jest zjištěno, že žalobce potřeboval zboží, aby mohl vyhověti objednavce ze Slovenska. Naopak nutno míti za to, že byla jasně dána na jevo vůle i úmysl stran, že po shora určených lhůtách nemá se požadovati dodání, ani plnění, nýbrž že nastupuje ihned umluvené odškodné. Tomu nevadí, že žalobce hned po uplynutí jednotlivých lhůt svých práv neuplatnil, a žalovaného jen upomínal, neboť tím se ani nevzdal práv ze zmíněné smlouvy, ani jich nepozbyl. A d 2. Jest správné, že dle čl. 284 obch. zák. ujednaná pokuta co do výše nepodléhá omezení, ano může převyšovati i dvojnásobné interese; avšak jest také správné, že § 1336 odstavec druhý obč. zák. ustanovuje, že ve všech případech má soudce ujednanou pokutu zmírniti, prokáže-li dlužník, že jest přílišná. Nemůže býti pochybnosti, že čl. 284 obch. zák. nebylo nikterak dotčeno ustanovení § 1336 obč. zák. a že jest na soudci, by se podle tohoto ustanovení zachoval, jsou-li tu předpoklady zákona. Vždyť obchodní zákon sám nemá ustanovení, zda v obchodních věcech přísluší soudci právo zmírniti ujednanou pokutu čili nie, a musí tedy tu vstoupiti v platnost čl. 1 obch. zák., dle něhož v případech, kde obchodní zákon nemá žádného ustanovení a není obchodního zvyku, nutno použiti občanského zákona. Žalovaný v té příčině v první stolici namítl toliko z opatrnosti přemrštěnost ujednané pokuty, aniž však věcný podklad pro tuto námitku přednesl a důkazy nabídl. Nebylo proto příčiny, zabývati se touto námitkou v její všeobecnosti, to tím méně, když žalovaný sám přiznal, že bagančata, zhotovená pro žalobce, prodal M-ovi po 120 až 125 Kč. Naopak bylo umluvenou pokutu považovati za úplně přiměřenou a posoudil i tu odvolací soud věc po stránce právní správně.

Čís. 1976.

Dědic, jemuž byla pozůstalost odevzdána, jest pasivně oprávněn ku sporu o žalobě, týkající se pozůstalostního jmění, jež vyskytlo se po odevzdání pozůstalosti.

(Rozh. ze dne 7. listopadu 1922, Rv I 582/22.)

Pozůstalost po Alžbětě S-ové byla odevzdána její dceři, nezletilé Emilii S-ové. Po odevzdání pozůstalosti domáhali se žalobci na Emilii S-ové, by byla vymazána knihovní pohledávka zůstavitelky, vtělená na jejich domě, a nepojatá do projednání pozůstalosti. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic. Nejvyšší soud uvedl v otázce pasivní oprávněnosti ku sporu

v d ů v o d e c h :

Po odevzdání pozůstalosti dědici a vydání odevzdací listiny jest dědic oprávněn ku všem žalobám ohledně všech věcí i práv, do pozůstalosti patřících, byť i nebyly pojaty v inventář, a to bez ohledu na řízení dle § 179 nesp. říz., týkající se jmění pozůstalostního, nově objeveného. Byla-li tedy pozůstalost Alžběty S-ové odevzdací listinou ze dne 28. června 1919 odevzdána na základě zákona pozůstalé dceři zůstavitelky nezl. Emilii S-ové, jest odevzdání to účinným i ohledně nově se vyskytnuv-